

Po stopách prospektorů v okolí Stráže pod Ralskem

Popis lokality

Exkurzní lokalita se z geologického hlediska nachází v oblasti české křídové pánve. Oblast byla ve druhohorách (v křídě) zalita mělkým mořem, na jehož dně docházelo k výrazné sedimentaci písků a jiného materiálu. Takto vznikly usazené horniny (pískovce atd.), které zde převládají. Významné pro zdejší krajinu bylo období třetihor. V těch dobách (někde dokonce i dříve ve druhohorách) došlo k rozpuštění zemské kůry a k průniku magmatu do vzniklých puklin. Tělesa, která tímto vznikla se nazývají právě vulkanické žíly a naše cesta nás provede hned po dvou z nich.

První vulkanická žíla směřuje od Stráže pod Ralskem k JV k Velkému Jelenímu vrchu a po hřbetu, který díky ní vznikl, dnes vede červeně značená turistická cesta. Další vulkanické žíly v okolí jsou na tuto žílu přibližně kolmé. Na jedné z nich vznikl výrazný Kozí hřbet, na kterém se nachází množství výrazných skalních pískovcových zdí.

Vulkanické žíly se v některých místech přeměnily (zjílověly, neboli zalterovaly) na železnou rudu, která se tady v minulosti poměrně intenzivně těžila. Dobývky po těžbě uvidíme na vrchu Šibenice, na Kozím hřbetu, v sedle mezi Velkým a Malým Jelením vrchem atd.

Zmiňované Jelení vrchy jsou výrazné vulkanické suky, které ve třetihorách prorazily okolními usazenými horninami. Na vrcholech obou vrchů vychází čedičové těleso až na zemský povrch a vytváří názorné ukázky sloupcovité odlučnosti čediče. Setkáme se zde i mrazovými sruby a srázy, které vznikly mrazovým zvětráváním.

Blízký Kozí hřbet se taktéž může pochlubit množstvím skalních výchozů, ovšem pískovcových. Na jejich povrchu se často setkáme s projevy proželeznění v podobě tzv. kamenných růží.

Ve sledované oblasti však nejsou pouze vrchy a skály, ale i rybníky a na ně vázaná mokřadní vegetace. Rašeliniště Černého rybníka bylo dokonce vyhlášeno přírodní památkou. Další významnou vodní plochou je Hamerský rybník v blízkosti obce Hamr na Jezeře. Název obce odkazuje na železářskou výrobu, která zde v minulosti probíhala. V obci totiž stával hamr, tedy kovárna a také vysoká pec (huť), ve které se tavila železná ruda vytěžená v blízkém okolí.

Exkurzní lokality

- 1. vrch Šibenice** – skála z proželezněného pískovce a dobývky železné rudy, místo dřívějších poprav ve Stráži pod Ralskem
- 2. vyhlídková cesta mezi Šibenicí a sedlem pod Malým Jelením vrchem** – cesta po hřbetu vzniklém na vulkanické žíle (z mnohých míst daleké výhledy)
- 3. sedlo pod Malým Jelením vrchem** – pískovcová skalní věž se zajímavým mikrorelieфом, ukázky drobných dobývek železné rudy
- 4. Velký Jelení vrch** – ukázky sloupcovité odlučnosti čediče, jeden z nejkrásnějších kruhových výhledů v Geoparku Ralsko
- 5. Kozí hřbet** – výrazný hřbet se strmými svahy, několik pískovcových skalních věží, dobývky železné rudy, proželeznění pískovce ve tvaru kamenných růží
- 6. rašeliniště Černého rybníka** – rašeliniště se vzácnou flórou a faunou
- 7. hráz Hamerského rybníka** – pohled na malebný Hamerský rybník

